

Efter en sommer i sneglenes tegn

Tekst og foto Laila Sølager Sørensen havearkitekt

Før man talte om dræbersnegle, mødte jeg en mand, der gav de husløse snegle, han mødte i sin have, et hurtigt pift med isfjerner-spray. Psst. Og sneglen var død. Dengang var jeg noget forarget. Herregud – må sneglene nu heller ikke være i haven? Siden blev jeg klogere. For har man mange iberiske skovsnegle, *Arion lusitanicus*, er der grund til at finde sin egen effektive bekæmpelse mod horderne af invaderende snegle. I længden bliver det nok både lidt for besværligt, dyrt og måske forurenende at bruge bilens isfjerner i kampen mod sneglene.

Denne artikel er baseret på et udvalg af forskellige havefolks erfaringer med den iberiske skovsnegl. Colibakterier, levevis og formeringsmåde forbigås i dybeste tavshed, fordi der i sommerens løb har været bragt utallige artikler om det i andre medier.

En ting er sikkert. Har man den iberiske skovsnegl i sin have, er der en ting man ikke må gøre: Overse problemet og vente på at angrebet går over af sig selv. Det gør det ikke. Tværtimod. Ubekæmpet kan en snegl blive til mindst 100 nye på et år og haven kan blive et levende tæppe af slimede snegle, der kryber frem i aften-skumringen og efter regnvej. Efterladende sig brede slimspor og plastfolieagtige plamager på de steder, hvor sneglene har ligget længe for at æde.

Brug pølsetangen

Indsamling er nemt, men tidskrævende. En tur i haven hver aften og måske også hver morgen. Ved samme lejlighed kan man opleve og sanse sin have, følge med og nyde de oplevelser haven byder på året

rundt. Men med blikket stift rettet mod jorden, er det måske så som så med haveglæden. For det slimede uvæsen, man er på jagt efter, har det med at sætte sig på nervesystemet. Så man tænker på snegle dagen lang – og natten med.

Bevæbnet med en spade er det nemt at hugge sneglen midt over hver gang man møder en. Så undgår man nærkontakt med sneglen og dens klistrede slim.

Samler man sammen i en spand, skal man absolut have plasthandsker på. Efter de første 25 snegle klistrer handskerne så grundigt sammen, at man må finde et par nye frem. Derfor er det godt at anskaffe sig en tang. Af den slags parkbetjenten bruger til at samle ispapir op med. Eller kære en pølsetang fra køkkenskuffen til snegletang. Så er man fri for at bøje sig helt ned, og man får ikke snegleslim på fingrene.

Ned i spanden med sneglen, og når man har en passende mængde, henter man i køkkenet den kedel kogende vand, man satte over inden haverunden. Rigeligt med kogende vand ned over dyrene i spanden. En hurtig – og forhåbentlig – smertefri død over sneglene.

En dræbende cyklus

Smid ikke de døde snegle i skraldespanden. I sommervarmen lugter ligene ganske forfærdeligt efter to dage. Kadaverne kan i stedet graves ned i jorden, eller man kan bruge dem som lokkemad for de øvrige levende snegle i haven. Hæld de døde snegle ud på jorden i et fjernt hjørne af haven. Under buske eller mellem træer, hvor der er en vis sandsynlighed for, at sneglene færdes. Lugten af kød og ådsel vil trække flere snegle til, og de vil i løbet af natten fortære deres døde artsfæller. Så er de væk. Næste morgen ligger de mætte snegle i en klump omkring resterne af måltidet. Lige til at samle op i spanden. Kogende vand på og ud som ny lokkemad til de levende. Saml ind igen om aftenen og så videre.

Døde snegle virker altså som lokkemad for andre snegle. Det skal man være opmærksom på, hvis man bor tæt på naturområder, hvor sneglene vil fortsætte invasionen i en uendelighed. Naboer til vandløb og skove kan ikke magte at indsamle og kvæle hele bestanden af den iberiske skovsnegl i naturen. Derfor vil det her

være bedst at grave de døde snegle ned, så man ikke trækker yderligere til.

Hvem sagde sisyfosarbejde? Der findes kun den trøst, at sneglene "kun" er rigtig aktive fra maj til oktober. Og at man efterhånden også bliver god til at finde deres æghobe under skyggefulde blade, i hulrum i jordoverfladen og ved eller i komposten. For det er let og langt mindre ulækkert at kvase en bunke runde æg så store som nipsenålshoveder end at dræbe et fyldigt dyr som en udvokset spansk skovsnegl.

Gift eller ikke gift?

Vil man næste år have sin have og sin sommer i fred, fristes man til at bruge indkøbte snegledræbemidler. På markedet findes to effektive midler: nematoder og snegle-midlet Ferramol (også kaldet Sneglestop). Læs Erik Kiels opskrift på, hvordan man bruger nematoderne – i HAVEN nr. 6/7 i år. Ingen tvivl om at metoden er effektiv.

Men snegle er nyttige dyr, der hjælper os med at få omdannet visne og døde plantedele til kompost. Derfor kvier man sig måske ved at bruge nematoderne, der også angriber andre arter end den iberiske. Målet er jo ikke at få udryddet hele sneglebestanden. Derfor kan man med sindsro og de økologiske briller på bruge Ferramol. Det er blå korn af jernfosfat, pakket ind i et lokkemiddel. Når sneglene har spist af midlet, mister de appetitten og dør. Midlet er godkendt til økologisk dyrkede jordbrug.

Det virker som om, Sneglestop er mest effektivt, mens den iberiske skovsnegl endnu er ung. Derfor er det bedst at begynde at sprede det, når man ser de første snegle i maj. Sent på sæsonen er der også mange små, unge snegle, men det er de store, man ser. Derfor er det stadig en god ide at indsamle de store kønsmodne snegle, selvom man drysser Sneglestop ud i haven.

Som nævnt i indledningen tåler snegle ikke isfjerner. Den er lavet af alkohol – som er gift for snegle. Det udnytter man i olfældler, som er beholdere fyldt med øl og gravet lidt ned i jorden. Men der er stor forskel på, hvor effektive de er i folks haver. Stor succes et sted, absolut ingen effekt et andet. Det er nemt at afprøve, om det virker i egen have. Husk at lade beholderen rage 1 cm op over jorden, så værgeløse nyttedyr ikke falder i og drukner. Og husk at tømme beholderne for lig hver anden dag – ellers lugter det slemt i hele kvarteret.

Brug ikke salt

Man kan bremse den iberiske skovsnegl med barrierer af enten kalk, salt eller koffein. Sidstnævnte findes i kaffegrums. En bræmme af kaffegrums omkring sårbare planter eller dele af haven får sneglene til at vende om. Den metode er ganske brugbar i mindre målestok – altså omkring et mindre bed, der ikke forbruger mere kaffegrums end et almindeligt køkken er i stand til at levere. Hvad kaffegrums gør ved jorden på langt sigt, er et åbent spørgsmål, men det er et organisk produkt, der er i stand til at nedbrydes til muldstoffer og næringssalte.

Mange har forsøgt at lægge en bræmme af salt omkring haven. Det virker. Men er på langt sigt forurening af jorden. Al plantevækst visner og dør – både græs og store træer, hvis jorden forgiftes af salt. Derfor skal man ikke bruge det som løsningen på snegleproblemet.

Heller ikke kalk kan anbefales som sneglestopper. Gentagen brug af kalk på den samme strimmel jord år efter år vil efterhånden hæve pH-værdien til astronomiske højder i jorden – og plantedyrkningen vil blive vanskelig i haven.

Både salt og kalk skal suppleres i en uendelighed. Både fordi de begge optager fugt fra luften og derved mister noget af deres virkning, og fordi begge stoffer slet og ret skyller væk i regnvejr.

Sort jord eller jorddække

Der er ingen tvivl om, at jo mindre havearbejde man foretager sig, jo mere uforstyrret lever den iberiske skovsnegl. Og får masser af ideelle steder at leve og lægge æghobe. Grenbunker, kvasdynger og havens pulterkammer skal jævnligen ryddes op, så man kun har det liggende, der er mening i at gemme. Til gengæld ved man så, at det er her sneglene er nemme at finde og indsamle.

På den anden side er en alt for ordnet og striglet have heller ikke ideel. Den mangler levesteder for de naturlige fjender, som den iberiske skovsnegl har: Pindsvin, løbebiller, spidsmus, frøer foruden drosler, stære og solsorte. Alle spiser de den iberiske skovsnegl og dens æg. Hvis de skal hjælpe med bekæmpelsen af sneglene, skal de have steder at leve og gemme sig i. Det er netop kvasbunker og uryddelige, men fredssommelige hjørner, hvor have-mennesker ikke er for emsige med oprydningen. Så opret et kvashjørne med mulighed for, at der flytter både spidsmus og

pindsvin ind og hold øje med snegle og snegleæg i det område.

Det ser ud som om, bar jord mellem planterne, både i urtehaven og i prydbede har en afskrækkende virkning på sneglene. Det er ærgerligt, fordi havens mikroliv har bedst af, at jorden er dækket hele tiden. Under jorddækket bor der også løbebiller, så det må blive en afvejning, hvor i haven man vil holde jorden kultiveret og sort.

Samme afvejning er man også nødt til at foretage, hvis man har eller vil bruge barkflis i sin snegleplagede have. Under barkflisen er der ideelle muligheder for alle snegle – også den iberiske skovsnegl. Så måske skulle man hellere lægge klinker på den lille skovsti, der var tænkt dækket til med bark.

Oprydning med omtanke

Har man iberiske skovsnegle som faste beboere, må man tage særlige forholdsregler, når man vil rydde op i haven. Alt affald, der kan være inficeret med æg og snegle, skal pakkes i lukkede poser og afleveres til forbrænding. Kører man det blot på den kommunale komposteringsplads, er man med til at sprede sneglene yderligere, når komposten senere køres ud i hele kommunens haver.

Man tør næsten ikke nævne det, men... der er altså en del havefolk, som skaffer sig af med haveaffald ved at dumpe det i skovbryn, grøftkanter og lignende steder. Udover at det er forbudt, er det også en effektiv måde at sprede den iberiske skovsnegl på. Som indtil videre har været et stort problem i havedyrkningen, men i andre lande også er et problem i landbruget.

Så lad os få en målrettet, samlet indsats mod den iberiske skovsnegl så alle arbejder i samme retning: at få antallet af denne art ned på et acceptabelt niveau – for udrydde den iberiske skovsnegl er vist efterhånden udelukket.

